

Chers Membres,

1. Sur le total des membres de 1959, il ne reste plus que quelques retardataires qui doivent encore effectuer le versement de 150 frs comme membre protecteur ou 100 frs comme membre effectif au C.C.P. 8.460.38 de l'Alliance Numismatique Européenne à Bruxelles.
Pour le France 15 NF ou 10 NF au C.C.P. Marseille, N° 239805 de P. Dugendre, 2, rue Alphonse Karr, Nice (A.M.).
Les membres d'autres pays versent la valeur correspondante.
La carte de membre sera envoyée avec le bulletin de juin.
Nous avons le plaisir de signaler que plusieurs dizaines de nouveaux et anciens membres sont venus se joindre à nous pour grossir nos effectifs et collaborer à la Numismatique.
2. Si vous désirez l'insigne de l'Alliance versez 25 frs au CCP ci-dessus. Les Sections versent globalement et fournissent liste en double.
3. Les Dirigeants et membres sont priés de nous envoyer, avant le 10 de chaque mois, leurs **comptes rendus et articles**, dactylographiés, en double, et si possible traduit (si d'intérêt général), en français ou en flamand.
4. Envoyez vos **changements de domicile, articles**, comme demandés ci-dessus, et vos correspondances au Secrétariat Général : **CLABAU, Valère, 16, Square des Chasseurs Ardennais, Bruxelles 4.**
5. Si vous désirez recevoir les **bulletins de 1959**, versez 80 frs au CCP 8.460.38 de l'Alliance.
6. Pour la **Bibliothèque**, adressez-vous à Mr Lévie, H., 27, rue du Congrès, Bruxelles.
7. Connaissez-vous des numismates qui ne sont pas encore affiliés à l'Alliance ? Si oui, envoyez-nous leur adresse, une documentation sera expédiée.
8. Une très intéressante étude illustrée de 79 billets monnaie, de 111 pages, traduite en quatre langues, sur « **L'Histoire de la Monnaie de Papier** », vient d'être publiée par Albert PICK, Köln-Weidenspech, Ginsterpfad, 3. On peut se la procurer en versant DM. 11,80 à l'auteur.

Beste Leden,

1. Op het aantal leden van 1959, zijn er nog enkele achterblijvers die hun lidgeld nog niet betaald hebben voor 1960. Wij hopen dat hun storting in korte tijd zal plaats hebben, 150 fr. als beschermend lid, 100 fr. als vast lid, op P.C.R. 8.460.38 de l'Alliance Numismatique Européenne te Brussel.
Voor Nederland: Beschermend lid, Fl. 12,— ; Vast lid, Fl. 8,— ; te storten op Giro 29.73.61. van J. Schulman, Keizersgracht, 448, te Amsterdam C., met de vermelding: voor Europees Genootschap voor Munt- en Penningkunde, lidgeld 1960.
De leden van andere landen storten de overeenkomende waarde.
De lidkaart zal aan allen die in orde zijn in juni opgestuurd worden met het maandblad.
2. Indien U het **Kenteken van het Genootschap** verlangt, stort dan 25 fr. op PCR 8.460.38 hier boven vermeld. De afdelingen storten volgens hun lijst (dubbel exemplaar).
3. De leiders en leden worden verzocht hun **mededelingen en artikels** op te sturen, getijpt en in dubbel exemplaar, en zo mogelijk met franse of vlaamse vertaling (indien het van algemeen belang is).

4. Stuurt uw **veranderingen van woonplaats, artikelen** gelijk hierboven gevraagd, en uw briefwisselingen aan het Algemeen Sekretariaat: **CLABAU, Valère, 16, Square des Chasseurs Ardennais, Bruxelles 4.**
5. Indien U de **bulletijns van 1959** verlangt, stort dan 80 fr. op PCR 8.460.38 van het Genootschap.
6. Voor de **Bibliotheek**, schrijft naar de H. LEVIE, H., 27, Congressstraat, Brussel.
7. Kent U verzamelaars nog niet aangesloten bij het Genootschap? Indien wel, laat ons hun adres weten, een documentatie zal hun worden opgestuurd.
8. **Een zeer interessante en geïllustreerde studie, met 79 biljetten, vertaald in vier talen, over de «Geschiedenis van het Papiergeld», komt te verschijnen, door Albert PICK, Köln-Weidenpesch, Ginsterpfad, 3. De liefhebbers kunnen het zich aanschaffen door DM 11,80 te storten aan de schrijver.**

AFDELING ANTWERPEN

Vergadering van 12 maart 1960

Om 15,20 u. nam de vergadering een aanvang onder voorzitterschap van de Heer P. De Baeck. Volgende leden waren aanwezig: Bogaerts, Boré, Cuypers, De Bouver, De Loucker, De Ruyter, De Witte, Evrard, Francis, Herssens, Janssens, Morin, Nicolay, Pittoors, Pops, Schelles, Mr en Mw Schneider, Taelman, Van Baeden, Van Der Veken, Van Heesbeek, Van Steertegem, Vossaert (25).

Na een welkomwoord van de Heer Voorzitter, waarin hij ook melding maakt dat door de munt te Utrecht de **gouden rijder van het Graafschap Holland terug geslagen wordt en te bekomen is aan de prijs van 1.160 fr.**, gaat de H. Schneider over tot zijn **voordracht aangaande de munttekens van Henri VIII, Koning van Engeland. Deze uiteenzetting door lichtbeelden** begeleid was zeer belangrijk en leerzaam.

Na de gewone ruil werd de vergadering gesloten om 17,30 u.

Vergadering van 26 maart 1960

Voorzitter Paul De Baeck opende de vergadering om 15,25 u. Waren aanwezig: HH. Bogaerts, Cuypers, De Ruyter, Evrard, Francis, Herssens, Mertens, Morin, Pittoors, Pots, Schelles, Theys, Van Baeden, Van Meerbeek, Van Vischel, Vercauteren, Vossaert (19).

Na een welkomwoord van de Heer Voorzitter werd de **tentoonstelling « Curiosa »** onder de belangstelling der aanwezige leden geopend; door de Heren Pittoors, Herssens, Mertens werden de nodige gegevens over hun **verzameling gegeven.**

Verder werd er ook geredekaveld over de tentoonstelling en de bijzonderste afdelingen. Wij hadden de eer het bezoek te mogen ontvangen van de Heer Kurt Jaeger en zijn dame; men weet dat de Heer Jaeger de bewerkter is van « Die deutschen Reichmunzen seit 1871 ».

De vergadering werd gesloten om 17,45 uur.

AFDELING BRUGGE

Vergadering van 28 februari 1960

Op 28 februari werd de vergadering der afdeling Brugge niet gehouden in het gewone lokaal.

Er werd immers door de Heer Taelman, J., lid der afdeling, een voordracht gehouden in het bovenlokaal van de cinemazaal « Oud Brugge », Steenstraat.

Spreker handelde over « De munten geslagen tijdens de regering van Maria-Theresia ». Alhoewel de opkomst eerder gering was, toch moet

er toegegeven worden dat het publiek geselecteerd was. Met kennis van zaken en aan de hand van overvloedig toonmateriaal wist spreker zijn publiek te doen meeleven en te doen goochelen met dukaten, hetzij halve of gehele, met oorden of het dubbel ervan.

Als laatste verduidelijking inzake koopkracht gebruikte hij de prijs van graan van toen en thans. Het geheel was goed ingestudeerd, zodat een hartelijk applaus in 't geheel niet overdreven was.

Vergadering van 3 april 1960

De 3 april 1960, werd in het gewoon lokaal « St Ivo », St Salvatorstraat, een voordracht gehouden door de Heer Denys, PH. over spotmunten en spotmedailles.

Aan de hand van overvloedig toonmateriaal werden talrijke spotmedailles historisch uitgelegd. Het specifieke van deze medailles ligt in het feit dat juist datgene in de medailles voorgesteld wordt, wat klein is in de mens. Talrijke medailles werden getoond, waardoor Karl Goetz in Duitsland als de beste medailleur van zijn tijd beschouwd werd. Tevens werden talrijke medailles voorgesteld met voorzijde paus-duivel en keerzijde bisschopnar, die hun ontstaan te wijten hebben aan het Concilie van Trente. Na de uiteenzetting was eenieder tevreden dergelijke penningen eens onder de lens genomen te hebben.

SECTION DE BRUXELLES

Réunion du 7 avril 1960

Bien avant l'ouverture de la séance, de nombreux échanges s'effectuent entre une bonne vingtaine de membres qui sont finalement trente et un lorsque le Président CLABAU, V., souhaite la bienvenue.

Sont présents, M.M. Annoye, Bogaert, Bruyninckx, Carlier, Clabau, Collaert, Corbisier, Delmée, De Mey, Dewit, Doguet, Dussart, Grijsen, Haeck, A. A., Herbiet, Hoérée, Lermyte, Levie, Dr Louckx, Maes, Magain, Mestdagh, Milliau, O'Kelly, Peyck, Plasschaert, Schindel, Tollenaere, Van Leynseele, Van Lul, Verleye.

Les communications administratives traitent de divers points, notamment :

Nouveaux Membres.

Nous enregistrons encore trois nouveaux membres à qui nous souhaitons la bienvenue et félicitons leur parrain, le Président CLABAU.

Ils sont M.M. CORNET de Verviers, DE GRAEVE de Bruxelles et SCHIFFERS de Seraing.

Insigne de l'Alliance.

Les versements atteignent maintenant seize.

Conférences.

Mr Clabau annonce que la séance de mai prochain sera honorée de la visite de Mr VANDE BRIELE, Contrôleur aux Monnaies, qui exposera « L'Hôtel des Monnaies de Bruxelles à l'époque contemporaine », sujet particulièrement intéressant qui amènera certainement un nombreux auditoire.

Bibliothèque de Section.

- Deux nouveaux dons sont fait pour la Bibliothèque de Section. Il s'agit:
 - des deux volumes de la Collection L. de Hirsch: Catalogue des monnaies grecques, par Paul Naster, Bruxelles, Bibliothèque Royale de Belgique, 1959, et
 - de trois brochures: La médaille « Vénus et l'Amour » de Stevens van Herwijck, Trouville des monnaies des XVIIe et XVIIIe siècles à

AFDELING ZUID-WEST-VLAANDEREN

Vergadering van 20 maart 1960

Voor een dertigtal verzamelaars en belangstellenden opende sekretaris Nuijttens de vergadering. Na een welkomwoord, werden een paar zéér speciale punten van innerlijke orde behandeld, die na voorlegging aan de vergadering met algemeenheid werden goedgekeurd.

De sekretaris leidde daarna de spreker, deze keer de Heer Juliaan Taelman in, die handelde over « Het Brugse Munthuis en de laatste aldaar geslagen munten en penningen ». De Heer Taelman gaf een zeer mooi relaas over dit onderwerp, en ging over tot in de minste details, terwijl hij uit eigen keurverzameling, de behandelde munten en penningen liet aanschouwen ; waarlijk het was een voordracht van eerste klasse.

Gezien de sekretaris de vergadering vroegtijdig moest verlaten, dankte de Heer J. Vanthuynne, namens de aanwezigen de spreker, voor zijn bijzonder betoog nopens de munten van Maria-Theresia geslagen te Brugge.

Met een drukke ruilbeurs en een napraatje werd besloten. Volgende bojeenkomst op 22 mei a.s.

UNE SECTION DE L'ALLIANCE PEUT SE CREER A LIEGE.

De l'envoi de circulaires d'information et de conversations tenues avec des membres de l'Alliance, de Liège et Environs il appert qu'une Section peut être créer dans cette ville où nous avons de nombreux membres fort dévoués à la Numismatique, et notamment MM. FRERE de Seraing, FLERON et CORNET de Verviers, MICHAUX de Remicourt, LEJEUNE, etc.

Certaines bonnes volontés attendent l'occasion de pouvoir aider le formateur qui veut bien se manifester.

Il va sans dire que le Secrétaire Général de l'Alliance se tient à l'entière disposition du Comité formateur pour fournir tous les renseignements indispensables en vue de faciliter la création et le démarrage de la Section.

Personne ne doute de l'utilité de réunions numismatiques dans une ville de l'importance de Liège qui possède d'ailleurs des trésors trop peu connus et des numismates de première valeur.

Bientôt tous les numismates du pays pourront se réunir chez eux, grâce à un développement accru de leurs relations et de la découverte d'amateurs ignorés. C'est d'ailleurs une nécessité pour la Numismatique elle-même, comme pour tous ceux qui la pratiquent avec goût et science.

UNE SECTION DE L'ALLIANCE PEUT SE CREER A MONS.

D'un échange de correspondance avec le Conservateur, Monsieur G. LICOPE, des Musées du Centenaire, il résulte qu'une Section de l'Alliance est susceptible de se créer à Mons.

En effet, plusieurs membres de l'Alliance séjournent dans cette ville et les environs. On peut citer MM. Delvie, Martens, Beuriot, etc. Qui prendra cette heureuse initiative ? Dans tous les cas, le Secrétaire Général de l'Alliance, Mr CLABAU, V., 16, Square des Chasseurs Ardennais, Bruxelles 4, se tient à leur entière disposition pour les aider et leur fournir toutes les indications nécessaires.

Il est inutile de dire que des réunions fructueuses pourraient se tenir dans cette belle ville qui possède des trésors artistiques et numismatiques trop peu connus. Mr le Conservateur LICOPE leur est tout acquis dans ces domaines.

Nous signalons avec plaisir que la ville de Mons possède une magnifique collection numismatique léguée par feu Henri GLEPIN.

Tenneville, Trouvaille de monnaies du XVIe siècle et du début du XVIIe siècle à Lichtaart (1957) ; toutes trois de L. DE DONDER, et extraites de la Revue belge de Numismatique, Tome 105e (1959), Nous remercions très vivement les généreux donateurs.

Nous rappelons que les livres de la Bibliothèque de la Section de Bruxelles peuvent être donnés en location à tous les membres de l'Alliance.

Matières pour le Bulletin.

Le Président fait ensuite un pressent appel pour que tous les membres collaborent à la rédaction du bulletin en envoyant des textes numismatiques et extraits de presse, etc.

Tombola.

On procède alors à la distribution de billets qui font gagner une très jolie plaquette de l'Exposition 1953, une pièce (position B.) en argent de Albert I, et trois lots de nombreuses pièces belges.

Les communications numismatiques sont également nombreuses et développent les sujets suivants qui sont d'abord exposés par Mr DE MEY :

- Les monnaies du Vatican,
- Les monnaies de Monaco,
- Les monnaies de nécessité des Frères de la Charité, dont il fait circuler de nombreuses séries, et donne les indications pour l'obtention des pièces du Vatican et de Monaco.

Il expose encore son sujet principal : « Les Iles Baléares et la Numismatique », appuyé par une très jolie documentation illustrée, qui récolte de vifs applaudissements.

Bravo Mr DE MEY, pour un jeune débutant en numismatique, vous avez donné un très bel exemple.

Les questions et réponses numismatiques sont traitées, comme d'habitude, par Mr Levie, et terminent, cette séance dans la satisfaction générale, non sans que les échanges repirent jusque fort tard.

SECTION DE CHARLEROI

Réunion du 20 mars 1960

La séance du 3e dimanche du mois compte les présences ci-après : MM. Ausselet, Beguin, Devillers, Gamache, Gusbin, Negleman, Terroir, Van Hooland et Yiernaux.

Après examen des dernières acquisitions des membres, entre autre les pièces de 1 et 5 £ égyptiennes, type barrage d'Assouan, la discussion a porté sur divers sujets intéressant la Numismatique et sur la prochaine vente Schulman.

AFDELING GENT

Op zondag 20 maart 1960 van 10 tot 12 u., in het lokaal, Hotel Britannia, greep de gewone maandelijks vergadering plaats, onder de leiding van de Heer Martiny, voorzitter. Zestien leden waren aanwezig : de Z.E.H. De Potter en de HH. Boes, Braeckman, Boussauw, Deene, de Meyer, Haeck Sr., Herremans, Jacobsen, Lippens, Mareen, Martiny, Rouquaert, Taeymans, Van der Cammen en Van Peteghem.

De aanwezigen hadden het genoeg een nieuw lid, de Heer Georges Boes, welkom te mogen heten. Moge hij in het bijwonen der vergaderingen veel smaak vinden.

De Heer de Meyer hield een spreekbeurt over « Het geld in het algemeen », causerie waarover hier geen appreciatie kan gegeven worden, aangezien dit verslag door de spreker zelf werd opgemaakt.

Daarna werd er, al naar gewoonte, druk geruild en gemoedelijk gepraat.

D'AUTRES VONT SUIVRE ...

Des tractations sont en cours dans d'autres villes pour la création de Sections locales. Que personne n'hésite à s'adresser au Secrétariat Général qui fera l'impossible pour un aboutissement heureux des relations numismatiques et un avantage certain pour les membres de l'Alliance.

MEDAILLES RELATIVES A LA VILLE DE MONS

(Suite)

1834. Médaille offerte par souscription à Gendebien.

Artiste : VEYRAT.

Buste nu à droite de Gendebien. Sous la coupe de l'épaule : VEYRAT F.

R/ Sous une couronne de chêne, dans laquelle se trouve inscrite la date : 1834, une table rectangulaire accostée de deux faisceaux de licteurs dont l'un, celui de gauche, est surmonté du bonnet phrygien. Sur la table, l'inscription :

AVRIL AOUT SEPT. NOV. 1830 / MARS AOUT 1831 / SEPT. 1832 / MAI 1833 / - TOUJOURS ET PARTOUT CHAMPION DE LA CAUSE DU PEUPLE / QUI COMPTE TOUJOURS SUR LUI.

Au-dessous : NE LE 4 MAI / 1789.

Bronze. 50 mm.

V. Tourneur, Cat. des méd. du roy. de Belg., p. 90, n° 339.

Avocat, membre du Congrès national, ministre de la Justice, Alexandre Gendebien est l'auteur de diverses interventions restées fameuses à la Chambre des Représentants. Le 24 juin 1833, son antagonisme envers MM. Lebeau et Devaux se manifesta avec violence. Rogier ayant pris la défense de Devaux, il s'en suivit un duel au pistolet dans le bois de Linthout entre Rogier et Gendebien. Rogier fut blessé à la joue droite. On sait l'opposition farouche que marqua Gendebien au traité des 24 articles. Ce traité fut adopté, cependant, par la Chambre, le 19 mars 1839. A ce moment Gendebien donna sa démission de député. Il mourut à Bruxelles le 6 décembre 1869.

1848. 15e anniversaire de la Société des Sciences, des Arts et des Lettres du Hainaut.

Artiste : VEYRAT (Adrien-Hippolyte).

Dans le champ, tête de Minerve casquée. Vis-à-vis du col, une chouette. Sous le col : VEYRAT F.

R/ Sur le tour : SOCIETE DES SCIENCES, DES ARTS ET DES LETTRES DU HAINAUT. Entre deux branches d'olivier, formant couronne : FONDEE EN 1833. Sous la couronne : A MONS.

Bronze. 36 mm.

GUIOTH, t.I, p. 227, n° CLVII.

Adrien-Hippolyte VEYRAT est né à Paris le 14 février 1803, s'établit à Bruxelles en 1826 et mourut à Ixelles le 9 mars 1883.

Vers la fin de sa vie, cet artiste travailla principalement pour le médailleur Wurden ; il grava aussi très habilement des armoiries, des sceaux, des cachets familiaux.

Sa première médaille date de 1822 et commémore la représentation du drame « Valentine de Milan », écrit par Etienne Nicolas Méhul.

1848. Inauguration du nouveau Palais de Justice.

Artiste : L. J. HART.

Sur la partie supérieure du champ : ERECTUM THEMIDI. Dans le champ : vue du nouveau palais de justice. A l'exergue : MDCCCXLVIII. HART FECIT.

R/ Dans le champ, entouré d'un cercle tréflé : un écusson, surmonté d'une couronne, aux armes de la province de Hainaut.

Bronze. 58 mm.

L'inauguration du nouveau Palais de Justice eut lieu le 21 octobre 1848.

Le gouverneur de la province, le baron de Vrière, fit à cette occasion l'éloge du promoteur de ce bâtiment, l'inspecteur Gernaert, à qui fut remis un exemplaire en or de cette médaille.

GUIOTH, I, p. 249, n° CLXXII.

1851. Le baron de Reiffenberg.

Artiste : Léopold WIENER.

Buste à gauche. Légende : NE A MONS LE 14 NOV : 1795 DECEDE A St JOSSE-T-N LE 18 AVRIL 1850. Sous le buste : LEOP. WIENER F.

R/ Dans le champ : A LA MEMOIRE DE FRED : AUG : FERD : TH : BON DE REIFFENBERG LA SOCIETE DES SCIENCES DES ARTS & DES LETTRES DU HAINAUT ET LA SOCIETE DES BIBLIOPHIRES BELGES SEANT A MONS. 1850.

Bronze. 45 mm.

GUIOTH, III, p. 69, n° 52.

Frédéric-Auguste-Ferdinand-Thomas baron de Reiffenberg, lieutenant au 1er régiment d'infanterie hollando-belge, assista à la bataille de Waterloo, fut professeur de philosophie à l'Université de Louvain, puis à celle de Liège. Il devint en 1837 conservateur en chef de la Bibliothèque royale de Belgique.

Parmi ses nombreux écrits relevons : Archives Philologiques, 1825 ; Histoire de l'Ordre de la Toison d'Or, 1830 ; la Chronique de Philippe Mouskes, la Correspondance de Marguerite d'Autriche avec Philippe II ; Annuaire de la Bibliothèque royale, 1840-1850.

1853. Inauguration de la statue de Roland de Lassus.

Artiste : L. WIENER.

HIC ILLE ORLANDUS LASSUM QUI RECREAT ORBEM.

Statue de Roland de Lassus, la main gauche appuyée sur un clavecin. Sous ses pieds : FRISON SCULP. Au-dessous : MDCCCLIII. Au bas, à droite : LEOPOLD WIENER F.

R/ Sur le tour : ORLANDE DELASSUS LE PRINCE DES MUSICIENS DE SON TEMPS. Dans le champ, une couronne de chêne, à l'intérieur de laquelle se trouve : NE A MONS MORT A MUNICH EN 1594.

Bronze. 58 mm.

GUIOTH, t. III, p. 143, n° 121.

1854. V. H. J. Delecourt (Vandenhove).

Artiste : Léopold Wiener.

Buste à droite de V. H. J. Delecourt.

R/ Dans le champ d'une couronne de chêne : DEN WAELSCHEN DOORGRONDER EN VORSTANDER DIETSCHER Tael EN LETTERKUNDE. 1854.

Sur les deux branches supérieures de la couronne : LANGUE FLAMANDE.

Sur les deux branches inférieures : BROEDERHAND ERBUIGING HELIAND.

Bronze. 60 mm.

Le 16 novembre 1853 est décédé à Bruxelles Victor-Hubert Delecourt, à peine âgé de 47 ans. Président du tribunal de 1ère instance de Bruxelles.

Il était né à Mons le 4 mai 1806. Il publia sous le nom de VANDENHOVE plusieurs écrits remarquables, parmi lesquels il convient de citer : « De la langue flamande, son passé et son avenir », Bruxelles, Leipzig, 1844, in-8°.

Delecourt fut vice-président de la section flamande de l'ancienne Société des Lettres belges. Il écrivit de nombreux articles relatifs à la grammaire, à l'orthographe et à l'histoire de la langue flamande. Il étudia le plus ancien poème flamand connu, de Heliand (Le Sauveur) et il fit le projet de le traduire en quatre langues. On a quelques extraits de ce travail : Fragmenten uit den Heliand.

GUIOTH, ii, p. 178, n° 140.

1858. François-Joseph Fétis.

Artiste : Léopold WIENER.

Dans un cercle de grènetis, tête à gauche de Fétis.

R/ Dans une couronne, l'inscription : LE CERCLE ARTISTIQUE ET LITTERAIRE DE BRUXELLES A F. J. FETIS. TMOIGNAGE DE RECONNAISSANCE. 1858.

Argent. Bronze. 60 mm.

François-Joseph Fétis est né à Mons en 1784, mort en 1871. Dès l'âge de 9 ans, il fut organiste du chapitre noble des Dames de Ste-Waudru dans sa ville natale. Il devient en 1833 maître de chapelle du roi des Belges et directeur du Conservatoire de Bruxelles. Il fut l'organisateur de conférences musicales et de concerts historiques.

Fétis est l'auteur de plusieurs opéras. On connaît sa Biographie universelle des musiciens, en 8 volumes, 1833-44, rééditée en 1860. à suivre.

F. BAILLON

CURRENCIES OF PROTEKTORAT OF BOHEMIA AND MORAVIA

(1940-1944)

Assembled by

DR. MIHALY KUPA

Budapest, Hungary.

1940.II.9. Overstamped Czecho-Slovakian state notes with text « Protektorat Böhmen und Mähren - Protektorat Cechy a Morava » in black colour.

- 1) 1 Korun, blue
- 2) 5 » lilac

1940. Protektorat Böhmen und Mähren - Protektorat Cechy a Morava.

- 3) 1 Krone-Koruna, brown/reddish lilac
- 4) 5 Kronen-Korun, green/lilac

1940.VIII.20. - 20. srpna 1940. Protektorat Böhmen und Mähren - Protektorat Cechy a Morava.

- 5) 100 Kronen-Korun, blue
- 6) 100 » » » II. Auflage-Vidáni. 2nd issue.

1940.IX.12. - 12. Zári 1940. Protektorat Böhmen und Mähren - Protektorat Cechy a Morava.

- 7) 50 Kronen-Korun, grey/green

1942.II.24. - 24. unora 1942. Nationalbank für Böhmen und Mähren in Prag - Národní Banka Pro Cechy a Morava v Praze. National Bank for Bohemia and Moravia in Prague.

- 8) 500 Kronen-Korun, dark/brown/multicoloured
- 9) 500 » » , as above, II. Auflage-Vidáni. 2nd issue.

1942.VII.8. Protektorat Böhmen und Mähren - Protektorat Cechy a Morava.

- 10) 10 Kronen-Korun, brown/multicoloured.

1942.X.24. 24. rijna 1942. Nationalbank für Böhmen und Mähren in Prag - Národní Banka Pro Cechy a Morava v Praze. National Bank for Bohemia and Moravia in Prague.

- 11) 1000 Kronen-Korun, green/multicoloured
- 12) 1000 » » , as above, II. Auflage-Vidáni. 2nd issue.

1944.I.24. Protektorat Böhmen und Mähren - Protektorat Cechy a Morava.

- 13) 20 Kronen-Korun, green.

1944.II.24. - 24. unora 1944. Nationalbank für Böhmen und Mähren in Prag - Národní Banka Pro Cechy a Morava v Praze. National Bank for Bohemia and Moravia in Prague.

- 14) 5000 Kronen-Korun, brown.

1944.IX.25. - 25. září 1944. Protektorat Böhmen und Mähren - Protektorat Cechy a Morava.

- 15) 50 Kronen-Korun, greyish green/multicoloured.

CURRENCIES OF CROATIA

(1941-1944)

Assembled by

DR. MIHALY KUPA

Budapest, Hungary

1941.V.26. 26. svibnja 1941. NEZAVISNA DRZAVA HRVATSKA. Croatia Independent State.

- 1) 50 Kuna, brown,
- 2) 100 » blue,
- 3) 500 » green,
- 4) 1000 » brown.

1941.VIII.30. - 30. kolozova 1941. NEZAVISNA DRZAVA HRVATSKA. Croatia Independent State.

- 5) 10 Kuna, olive green.

1942.IX.25. - 25. rujna 1941. NEZAVISNA DRZAVA HRVATSKA. Croatia Independent State.

- 6) 50 Banica, brown,
- 7) 1 Kuna, brownish grey,
- 8) 2 » lilac/brown.

1943.VIII.15. - 15. srpnja 1943. HRVATSKA DRZAVNA BANKA. Croatian State Bank.

- 9) 5000 Kuna, brown/grey.

1943.IX.1. - 1. rujna 1943. HRVATSKA DRZAVNA BANKA. Croatian State Bank.

- 10) 1000 Kuna, multicoloured,
- 11) 5000 » »

EEN HIBRIDE MUNT UIT DE SPAANSE NEDERLANDEN

In de bijdrage verschenen onder deze titel in het maandblad van maart, valt er een onnauwkeurigheid recht te zetten.

Op het muntstuk komen de letters U en J voor zoals op alle munten uit deze tijd, namelijk als V, respectievelijk I.

De tekst is dus te lezen als volgt :

Voorzijde : PHS . D G HIS . Z-REX . DVX . BRA

Keerzijde : DOMINVS . MIHI . ADIVTOR : I60Toren0

E. VANDERCAMMEN.

UN ECU PHILIPPE INEDIT DE L'ATELIER DE BRUXELLES (1576 et 1577).

(Condensé de l'article « Een onbeschreven Filipsdaalder uit de muntplaats van Brussel » paru en avril 1960).

Description de la pièce :

Avers : Buste du roi en profil gauche.

PHS : D : G . HISP Z REX : DVX : BRA . 15 . B . 76 .

(. 15 B 77 .)

Revers : Ecu couronné.

. DOMINVS . MIHI . ADIVTOR .

De la première période de Philippe II (celle antérieure au monnayage des Etats), il n'était connu jusqu'à présent, pour l'atelier de Bruxelles, que l'Ecu Philippe de 1576, frappé au moyen d'un coin anverso, avec la main comme différent entre les chiffres du millésime, mais portant la lettre B, initiale de Bruxelles, dans le champ, derrière la tête du roi. (De Witte N° 718 ; van Gelder et Hoc N° 210-3a).

E. VANDERCAMMEN.

MUNTVERVALSING, 'N STEEDS AKTUEEL PROBLEEM!

(vervolg)

Volgend is zeker ook geen alleenstaand geval : een ontwerp voor een Ecu wordt goedgekeurd, de matrijs gegraveerd en een proefstuk op het Elisée aangeboden. Naar het oordeel van de vorst ligt er een haarlok niet helemaal zoals het behoort. Men dient de matrijs te verbeteren of te vervangen. Ondertussen heeft de muntenpers al een hele reeks stukken geslagen : Ecus à la mèche, waarvan er reeds verdwenen zijn. Later werd een dergelijk stuk met 50 gouden Louis betaald. En nu zijn er nog die dat willen betalen. Dit is echter meer een geval van kunstmatig verwekte zeldzaamheden, want van vervalsing kan men hier moeilijk spreken.

Doorgaans heeft ieder verzamelaar zijn specialiteit bij het verzamelen. Eén van hen liet zich verleiden om in antieke munten te beginnen en welhaast zijn zijn muntenlaadjes overvol.

Een goede oude vriend-verzamelaar zei hem bij één van zijn bezoeken : « Vindt ge niet dat er nogal veel bijeen zit ? Ge moest eens grote kuis houden. Mij dunkt dat ge niet slecht zou doen, meer naar de kwaliteit van de munten te zien in plaats van de kwantiteit. Een keuze in uw stukken zal U een prachtig geheel laten. Het is natuurlijk maar een gedacht van mij maar als ge wilt zend ik u een vertrouwensman, die er wat van af weet en die U graag helpen zal. »

Er wordt voor een bepaalde dag afgesproken, en een galant heer biedt zich aan. Hij kijkt, looft, prijst, schikt, stelt voor en legt terzijde wat hem minder geschikt voorkomt in een selekt geheel. Wanneer hij bijna terug weggaat stelt hij voor de « rebut », het terzijde gelegde, over te nemen. Natuurlijk voor een appel en een ei, want ten slotte is het maar rebut, en voor onze verzamelaar een flinke aderlating. Hier eindigt het eerste bedrijf, en nu volgt het tweede :

Ongeveer een jaar later komt onze verzamelaar op bezoek bij zijn goede oude vriend en raadgever. Groot is zijn ontsteltenis ! Tot zijn niet geringe verbazing ontdekt hij in één van de toonkasten heel netjes geschikt, al de bij hem terzijde geschoven « rebut » ! De welwillende heer was een expert-kunsthandelaar en slechts tussenpersoon !

In dit geval was natuurlijk onze gedupeerde, de grote schuldlige. De zedenles is hier natuurlijk : dokumenteer U, luister naar goede raad, maar . . . laat U niet beetnemen, zelfs niet door goede oude vrienden !

En toch . . . kan het U nog verrassen ! Ondanks uw goede wil en zuiver inzicht, zoals blijkt uit wat volgt :

Een eerlijk en gewetensvol expert legde steeds alles terzijde wat als vals of verdacht voorkwam, ze waren bestemd voor de smeltkroes. Op 't onverwacht biedt zich bij hem een jood aan, 't was of die het geroken had, en stelt voor al de rommel ineens over te kopen. Zo gaat de hele zak vals en verdacht geld voor een gunstprijstje van de hand. De transactie wordt vergeten en er gaan jaren over heen. De expert wordt voor een erfiskwestie opgeroepen. Het is de nalatenschap van een volksvertegenwoordiger uit Rouen, waaronder een verzameling geldstukken. Daartussen vindt de expert al de stukken die hij destijds aan de jood verkocht, en die, naar de dokumenten uitwezen, door de erfelater werden aangekocht aan twee- à driehonderd frank per stuk ! Voor de jood waren dit stellig « zakies », maar voor de erfgenamen een flinke ontgoocheling.

Laten we eindigen met een inleiding :

De heer Froehner schreef op de eerste bladzijde van een kataloog van valse munten en medailles *) volgende lijnen :

« De grootste en meest onderlegde kenners met Eckhel aan het hoofd, hebben valse munten beschreven en gepubliceerd. Het is daarbij niet zeker, dat hij, die reeds werd beetgenomen, zich in het vervolg niet meer zal laten foppen. »

Sestius geloofde dat een dissertatie over het werk der valsmunters het bedrog zou ontlichten en indijken. Dat heeft praktisch niets uitgehaald. Ook later niet, toen Pinder en Friedländer hun veel beter opgestelde brochures over het zelfde onderwerp lieten verschijnen. Hoe onmogelijk het op het eerste gezicht toeschijnt : Musea en liefhebbers blijven nog steeds doorgaan verdachte en valse muntstukken als echt te kopen.

Besluiten we met Froehner : « Boeken en platen zijn niet alles voor de studie van de muntverzameling en vervalsing. Het zijn de valse stukken zelf, die in handen moeten komen van wie zich aan dit hoofdstuk interesseert. De vervalste stukken moeten ons overtuigen en onze waakzaamheid aanwakkeren. »

Durft U nu een kijkje nemen in eigen verzameling ?

Vrij bewerkt in het Nederlands door PIRROORS, P. F. J. naar het boek « Trucs et truqueurs » van Paul Eudel, verschenen in Parijs in 1907. Op blz. 345 tot 357 vinden we het hoofdstuk : « Médailles et les monnaies. »

*) De valse stukken in deze kataloog beschreven, werden verzameld door de expert Hoffman, gedurende dezes lange loopbaan.

Deze verzameling werd later door diens zuster aangeboden en geschonken aan het Munt- en Penningkabinet van de Franse Nationale Bibliotheek.

CHINESE MUNTEN EN HUN GESCHIEDENIS

door CHANG CHUN-PO

(sedert 50 jaar munt-verzamelaar en leerling in de numismatiek).

Zoals de beschaving van China één van de oudste is ter wereld, zo gaat het gebruik van geld zeer ver terug in haar geschiedenis. Het is gekend dat er metalen munten met opschriften in dit land werden gemaakt vanaf de 8e eeuw vóór Christus. Volgens geschiedkundigen en archeologen waren deze bij de eerste op de wereld.

Tot nu toe werden er ongeveer 50.000 verschillende Chinese munten van allerhande vormen en behorende tot verschillende perioden, verzameld of opgegraven. Buiten de economische en sociale ontwikkeling van het land gedurende de laatste 3000 jaar brengen zij ons heel wat inlichtingen over omtrent de evolutie van zijn muntstelsel.

Wij zullen hier 3 voorname stadia van de ontwikkeling in het maken van Chinese munten bespreken. Numismaten delen ze in volgens de opeenvolgende wijzen van het aanbrengen van opschriften; eerst, met de naam van de plaats waar zij gemaakt werden, later, met hun echt of verondersteld gewicht en ten slotte, met de titel van de regerende keizer.

1. Oude « spade en mes » munten.

In het oude China, zoals in vele andere landen, waren « Cowrie » schelpen het eerste betaalmiddel. Wanneer het aantal beschikbare schelpen ontoereikend werd, bootsten de mensen ze na in been, steen en vervolgens in brons. Deze laatsten verschenen tijdens de tweede helft van de periode gekend als de « Western Chou » dynastie (12e tot 8e eeuw vóór Christus). Zij kunnen beschouwd worden als het eerste Chinese metalen geld. Maar het was niet vóór een zekere tijd, tussen de periode van de « Lente en Herfst Annalen » (722-481 vóór Christus) en deze van de « Oorlog voerende Staten » (403-221 vóór Christus) dat het gebruik van munten te slagen verspreid werd en er een ware geld-ekonomie tot stand kwam.

Het opkomen van ijzeren gereedschappen, in deze tijd, waarin een aantal afzonderlijke vorstendommen of staten de allerhoogste macht betwistten, gaf een grote stuwung tot productie, voornamelijk in de landbouw. Metalen voorwerpen zoals de spade en het mes begonnen een grote rol te spelen in het leven van de mens en werden fel gezocht. Eerst werden de artikelen zelf verhandeld. Later werden er kleine nabootsingen van gemaakt als ruilmiddel. Deze ontwikkelden zich als de « spade en mes » munten, die heden in vele verzamelingen worden gevonden. De eerste munt in de vorm van een spade die ontdekt werd door archeologen, lijkt juist op het gereedschap dat gebruikt wordt op te spitten. Gegoten in brons, behoren de « spade en mes » munten tot de « plaats-opschrift » categorie. Met uitzondering van de allereoudsten zijn allen beslagen met de naam van de stad waar zij gemaakt werden.

De eerste « spade » munten hadden een cilindervormige schede aan een zijde (zoals in dewelke, bij het voorwerp van normale grootte, de houten steel ingepast werd) en een dubbel-puntig snijdende rand aan de andere zijde. Zij waren tamelijk groot; de grootste waren tussen 4 en 5 duim lang en wogen 30-40 gram en moeten zwaar en ongemakkelijk om dragen geweest zijn. Naarmate zij meer in omloop kwamen werden er kleinere uitbedacht. De « spade » munten van later perioden hadden afgeronde of rechthoekige punten en wogen in het algemeen niet meer dan 5 of 6 gram. Sommige droegen zowel vermeldingen van hun gewicht als van de plaats van oorsprong. Benamingen, meestal van 2 of 3 eenheden zowel als van één eenheid, werden ook tamelijk vroeg opgenomen.

« Mes » munten verschenen een weinig later. Alle hadden een ronde opening aan het einde van het handvat en hun lemmer was verschillend van vorm: puntig, afgerond of rechthoekig. In gewicht verschilden zij van over 50 tot 7 gram en zoals bij de « spade » munten werd de vermindering van afmetingen toegepast om de omloop te vergemakkelijken. « Mes » geld dat voornamelijk werd opgegraven in de streken langs de benedenloop van de « Gele Rivier » wat nu de Hopei en Shantung provincies zijn, moet ogenschijnlijk zo geen verspreide omloop gehad hebben zoals de « spade » munten, die meer gevonden worden in de streken van de midden en bovenloop van de rivier. Deze verdeling wordt toegeschreven aan het feit dat de mensen, die meer nabij de monding van de rivier en de zee kust woonden zich voornamelijk bezig hielden met jacht en visvangst, en alzo een groter behoefte hadden aan messen, terwijl deze, die hogerop leefden, met de aarde te bewerken en dieren te kweken de spade nuttiger vonden.

Tijdens het later gedeelte van de periode van de « Oorlog voerende Staten » werden ronde munten in gebruik genomen. Zoals de vorige werden zij gemaakt van gegoten brons. Zij hadden een ronde opening in het midden en waren beschreven met de plaats van uitgifte en soms met hun gewicht.

2. De « Pan Liang » en de « Wu Chu » munten.

Het baanbrekend verenigd muntstelsel voor gans China, dat de locale variëteiten van de periode der « Oorlog voerende Staten » verving, werd ingevoerd door Chin Shih Huang, eerste keizer en stichter van de Chin dynastie (221-207 vóór Christus) die het land organiseerde als een gecentraliseerde feodale alleenheerschappij. Tijdens zijn regering werden de oude « spade en mes » munten vervallen verklaard en een nieuwe ronde munt de « Pan Liang » werd het enig officieel middel tot ruilen. Het had een vierkante opening in plaats van een ronde en droeg niet langer meer een plaatsnaam doch slechts de twee volgende tekens: « Pan » (dat betekend half) en « Liang » (toen een officiële eenheid van gewicht van 24 Chu, waarvan elk iets minder was dan 1 gram). Men is de mening toegedaan dat de vierkante opening werd aangenomen om de plaats van de inschrijving vast te leggen. Gedurende de volgende 2100 jaar was de ronde metalen schijf met vierkante opening in het midden de overwegende vorm voor Chinese munten.

De vroege « Han » dynastie (206 vóór Christus tot 220 na Christus) die deze van « Chin » opvolgde, aanvaardde ook het gewichtstelsel om munten te maken. Alhoewel deze nog steeds « Pan Liang » genoemd werden, werd hun werkelijke inhoud verminderd tot 8 en later zelfs tot 4 Chu. Van toen af werd het normaal verschil te vinden tussen de nominale waarde en het werkelijk bedrag van het gebruikte metaal. Wanneer de vroege « Han » keizers volmacht verleenden tot het privaat slagen van munten verschenen « Pan Liangs » van nog minder gewicht. Onder deze waren de zo genoemde « Pod » (peul) munten, die enkel nog maar een fractie van een gram wogen en een zulk grote opening hadden dat de overschot van de munt kon vergeleken worden met 4 erwten-peulen die te zamen gebracht werden in een vierkant. Om deze reden kende deze periode de eerste wijd-verspreide waardevermindering van het geld in de geschiedenis van China, vergezeld van een ernstige inflatie. Dit werd veroorzaakt door het massaal opeisen van werkkrachten voor grootse bouw-projecten zoals de « Grote Muur » die begonnen werd tijdens de « Chin » dynastie, en de verschillende oorlogen die plaats hadden tussen wedijverende groepen na de val van « Chin » die vele productieve krachten van het land vernietigden en tot tekort van goederen leidden.

De periode van verwarring eindigde rond 118 vóór Christus wanneer Wu Ti, een « Han » keizer die gekend is voor zijn militaire en politieke hoedanigheden, een einde maakte aan het privaat en lokaal muntslagen,

een centrale staats-munt ontwierp en de officiële « Wu Chu » (5 Chu) munt uitgaf. Gelijkvormig met de « Pan Liang » bleef deze munt als het voornaamste geld gedurende 739 jaar in omloop en werd aldus doorheen verschillende dynastieën na de « Han » dynastie gebruikt.

De « Wu Chu » munt wordt beschouwd als zijnde het meest succesvolle geld dat er ooit geslagen werd in oud China. Historici wijden dit toe aan zijn praktische vorm die bekomen werd na honderden jaren van zoeken en beproeven. Het gewicht was 4 gram, ongeveer hetzelfde als dit van resp. de « Drachme » en de « Dinarius », de meest succesvolle munten van oud Griekenland en Rome. De meeste munten van het geld dat later geslagen werd behielden dit gewicht en deze vorm.

3. Munten van Wang Mang.

Tijdens de 14 jaren lange regering van de woekeraar Wang Mang (9-23 na Christus) was er nochtans een korte onderbreking in het gebruik van de « Wu Chu ». Hij gaf zijn eigen geld uit dat gans verschillend van vorm was ; een ronde schijf met vierkante opening, een replica van de vroegere « Spade » munt, de « Chi Tao », een mes-munt die zeer eigenaardig was van vorm alsmede de « Tso Tao » die ook de vorm had van een mes maar dan met een ronde munt met vierkante opening aan het handvateinde aangebracht.

Het « Wang Mang » geld was van waarde-noteringen voorzien in plaats van gewichts-noteringen. Sommige stukken hadden zeer grote nominale waarden. De « Chi Tao » werd bestempeld met 500 « Cash » (gewichtseenheid), de Tso Tao met 5000 « Cash » en aan een zeer bijzondere munt, rond van vorm en met een vierkantig aanhangsel, werd een waarde gegeven van 10000 « Cash ». Het was een inflatie-maatregel om het volk te plunderen, dat aldus gedwongen werd al zijn goud voor geld in ruil te geven. Tot nu toe zijn slechts 2 van de « Wang Mang » 10000 « Cash » munten als gekend bewaard gebleven. Een er van werd door de schrijver van dit artikel aangekocht in 1929 van de Heer A. Newman, een Engelsman die vóór de opstand van 1911, die het koninkdom omver wierp, als postbediende te Sian werkzaam was, waar dit muntstuk werd opgegraven.

Een hervorming van zo een twijfelachtige aard als dat van Wang Mang was natuurlijk gedoemd om te mislukken. Het werd door het volk verworpen en vele munten werden nooit in omloop gebracht. Verzamelaars beschouwen nochtans de munten van Wang Mang als de schoonsten die ooit in China gemaakt werden. Hun hoedanigheid alsmede de afwerking en de stijl van de opschriften waren uitstekend. De lettertekens op de « Tso Tao » werden met goud belegd en menig klassieke Chinese schrijver heeft hun schoonheid geprezen.

Bij de ondergang van Wang Mang en het herstellen van de « Han » dynastie (nu genoemd « Oost-Han » om deze van de vroegere te onderscheiden) werden de « Wu Chu » munten wederom in omloop gebracht. Zij bleven gangbaar tot in het begin van de 7e eeuw na Christus. Maar velen er van maakten grote sociale omwentelingen en steeds terugkomende oorlogen tussen de regerende dynastieën en hun rivalen uit het Noorden mee. Dit werd weergegeven door het opkomen van minderwaardige munten die soms zo dun waren dat zij op het water konden blijven drijven en braken wanneer zij vielen.

4. Munten met naam van regerende keizers.

Te beginnen met de « Tang » dynastie (618-907 na Christus) vervingen munten met het opschrift van de naam van de regerende keizer de « Wu Chu ». Tijdens de volgende 1300 jaar, tot in het begin van de 20e eeuw droeg de traditionele ronde munt met vierkante opening 4 lettertekens ; 2 die de naam van de keizer weergaven en 2 die « schat » of « geldende munt » betekenden. Elke opeenvolgende dynastie gaf

haar eigen munten uit zoals ook sommige naburige staten, onder invloed van de Chinese cultuur. Een munt van de Yuan dynastie (mongoolse) (1279-1368) werd met een opschrift in vier talen gevonden ; het mongools, arabisch, tibetaans en het Tanguts, wat als een aanduiding voor de grote uitgestrektheid van het Mongoolse rijk mag beschouwd worden. Een andere munt van bijzonder belang is deze uitgegeven door het « Taiping-Hemels-Koninkrijk », de Boeren-staat die opgericht werd tijdens de welgekende « Taiping-Opstand » van 1851-1864. Deze munt werd toen « Chen-Ku » genoemd, dat « Verdediger van de schat » betekent, was 4,16 inches in doormeter en werd meer als een lismaant dan als geld gebruikt.

Tijdens de 10e eeuw werd er papieren geld in gebruik genomen wat zowat 700 jaar vroeger was dan in Europa ! en bleef van toen af te zamen met het metalen geld in omloop. Geen wonder dat Marco Polo door dit gebruik in China in verrukking kwam en het in zijn vermaarde « Reizen » beschreef. Papieren geld-nota's van vroeger dan de « Ming » dynastie (1368-1644) zijn er niet overgebleven, maar een groot aantal matrijzen om ze te drukken werden onlangs opgegraven.

5. Zilveren munten.

Zilver en goud werden aangewend om rijkdom te vergaren en in de aloudeste tijden dienden zij soms als betaalmiddel. Het werd doorgaans in omloop gebracht onder de vorm van blokken of staven van verschillend gewicht en werd heel zelden aangemunt. Het was slechts op het einde van de vorige eeuw dat er in China zilveren munten werden geslagen.

Van de 17e eeuw af is er nochtans een grote invoer van Spaanse « Pieces of Eight » geweest en na het begin van de 19e eeuw van de gelijkaardige Mexicaanse zilveren Dollars. Destijds waren deze stukken veel in omloop in de internationale handel. Zij werden uitbetaald door de « British East India Company » en door kooplieden van andere landen voor de thee, de zijde en de andere goederen die zij van China kochten. Na de « Opium Oorlog » van 1840, begon de vreemdelingenplunder van China eerst voor goed ; het werd herleid tot een « halve kolonie » en vreemde munten overheersten hare markten.

In 1890 begon met met zilveren Dollars van het Mexicaanse type te slagen en de eerste Chinese mechanische munt werd te Canton opgericht. Dat deze munten opschriften droegen in de Engelse zowel als in de Chinese (Han) en de Manchu talen is een aanduiding voor het verval van de Chinese soevereiniteit. Op een zijde van deze Dollars verscheen een draak, de eerste voorstelling of zinnebeeld die, in tegenstelling met de steeds geschreven opschriften, op een Chinese munt verscheen. Alle provincies hadden reeds lang hun eigen munt ingesteld voor het slagen van zilveren geld en in het begin van 1900 werden er ook koperen munten geslagen. De ouderwetse met vierkante opening gegoten munten werden uiteindelijk door op « westerse leest geschoeide » munten vervangen.

6. Besluit.

De studie van het Chinese geld helpt ons licht te brengen in de lange geschiedenis van de Chinese feodale maatschappij die 20 eeuwen geduurd heeft. Dat in het feodale landelijke China een « goederen-economie » nooit volledig tot stand is kunnen komen blijkt uit de kleine waarde van de munten dat weergegeven wordt door de steeds terugkerende opening die hen in staat stelden in groot aantal te zamen gesnoerd te worden en alzo gemakkelijk werden gedragen en geteld.

Het tweede feodaal kenteken van het oude Chinese geld was zijn plaatselijk karakter. Niet alleen de vroege « spade » en « mes » munten maar ook deze van andere perioden, de « Tang, Sung, Ming en Ching-dynastieën » inbegrepen (1644-1911) werden merendeels door de locale

autoriteiten uitgegeven. Zelfs na de val van de « Manchu » dynastie en het instellen van de Republiek in 1911 bleven de provinciale munten hun eigen zilveren Dollars en koperen munten slagen.

Een weinig meer dan een halve eeuw geleden werden al de Chinese munten met de hand vervaardigd en met de hand in koperen, ijzeren, stenen of zelfs in klei-vormen gegoten. Hieruit bleek de primitieve bewerking van de feodale maatschappij. Niettegenstaande dat sommige munten, deze van Wang-Mang inbegrepen, beroemd werden voor hun fijne afwerking, was het gemiddelde van werk en uitzicht van het metalen geld maar armoedig. Het was gemakkelijk na te maken of te vervalsen, wat het volk, niettegenstaande barbaarse straffen, dikwijls deed om zich tegen de uitbuiting van het officieel uitgeven van minderwaardige munten te verdedigen. Het volledig gemis aan tekens buiten de geschreven opschriften maken de Chinese munten minder aantrekkelijk voor kunst-historici dan deze van andere landen. Niettemin leggen zij een waardevolle getuigenis af van de evolutie van de geschreven Chinese taal gedurende de verlopen 3000 jaar.

Vrij vertaald door J. M. Vanmeerbeeck.

WEETJES OVER DE LAATSTE PERIODE VAN DE OUDE KEIZERLIJKE NUMISMATIEK VAN CHINA

Vóór 1910 kende het zeer uitgestrekte China zilveren noch gouden muntstukken. De enige gebezigde munt was een koperstuk. Het heette CASH, LI of SAPEK en gold toen als 7,5/000 van de Taël, de oude Chinese munteenheid.

Deze cash, li of sapek was een gegoten muntstuk, de Chinezen waren meester-kopergieters. Ze gebruikten voor deze munten een legering van lood en koper, en bekwamen alzo een soort geel koper. Deze sapeken zijn over de ganse wereld bekend en verspreid. Al deze stukken hebben een centraal vierkant gat. Ze waren hoofdzakelijk bestemd om ze per honderd of duizend aan een snoer te rijgen. Honderd stuks noemde men Tsien of Mace; duizend Cash had de waarde van 7.50 Fr op het einde van vorige eeuw en kwam overeen met de eenheid of Taël. Wat deden kooplieden die grote betalingen moesten verrichten? In veel gevallen was dat onmogelijk met snoeren van honderd of duizend cash. Men wist daar evenwel raad op. In de havensteden en aan de kust verhandelde men Spaanse piasters à rato van 100 voor 72 Taël. Later werd de commerciële « Trade Dollar » ingevoerd tegen 278 voor 200 Taël, alsook zilveren roebels à 378 voor 200 Taël.

Verder in het binnenland betaalde men met zilveren en gouden staven. Ze waren onregelmatig van vorm en bestonden in verschillende grootten. Op ieder van die stukken was het gewicht in gestempeld. Er kwam doorgaans een weegschaal bij te pas voor gebruikelijke controle en vergezeld van de onvermijdelijke palavers.

Goudstaven hadden een gehalte van 930 tot 940 ‰ en een waarde van 10 Taël. De zilverstaven bestonden van ½ tot 100 Taël met een zilveragehalte van 800 tot 940 ‰.

Wie op reis ging zag zich verplicht een gans gewicht aan goud en zilver mee te slepen.

P. F. J. PITTOORS.